

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

**Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?
Kyllä / En. Jos ette, kuvailkaa mahdolliset muutostarpeet.**

Kyllä

Mahdolliset muutostarpeet.

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvailkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

Det behövs garanteras offentliga understöd för att kunna svara på målen. Kultur är en grundrättighet för alla jämlikt på båda nationalspråken .

Kulturen är en mänsklig rättighet, hållbarare strukturer och förutsättningar finansiellt stöd för kultur på svenska behöver säkras

Undervisnings- och kulturministeriet bär ansvar för utvecklingen av svenskspråkig utbildning och kultur. Nationella ärenden på kulturens område ska återspegla landets tvåspråkighet och man bör alltid tillhandahålla information även på svenska utan fördröjning. Även en kulturpolitisk redogörelse borde sändas på remissrunda till två- och svenskspråkiga förbund och organisationer med översatt

utkast och erbjuda tillräcklig tid för att utlåtanden ska kunna ges. Redogörelsen ska inkludera avsnitt om de statliga insatser som riktas till de tvåspråkiga kommunerna och svenskspråkiga kulturfältet för att trygga rätten till bastjänster inom konst och kultur på det egna modersmålet, med hänvisning till den nationella språkstrategin.

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Lisää luovuutta: kulttuuri yhteiskunnallisena ja taloudellisena muutosvoimana [Så är det kulturen utgör en central aktör, språngbräde för ekonomisk drivkraft i samhället och världen, här ger det svenska språket möjligheter (öppningar) i form av samarbete med de nordiska länderna inom konst och kultur..]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Vi ser att aktörer inom tredje sektorn som driver, producerar och koordinerar kultur på svenska, också mångkulturellt och sektorövergripande, och som verkar inom det breda och komplexa kulturfältet idag, dvs förenings- och organisationsfältet, har en avgörande betydelse för den svenskspråkiga kulturens fortlevnad i landet; i egenskap av sammanförare och koordinators av olika uppdrag, sektoröverskridande arbetsformer, nätverksinitiativ, initiativtagare till intressebevakning och gränsöverskridande utvecklingsprojekt m.m. Här ser vi stora hotbilder om inte reella förutsättningar (pga nedskärningarna inom den offentliga finansieringen) skapas för ofta den sårbara kultursektorn på svenska (samt tredje sektorn och hela civilsamhället) som är geografiskt utspridd i landet, och består ofta av mindre kulturaktörer ss. frilansare generellt. Kulturen verkar också för inkludering och är inkörsport för att öppna upp det svenskspråkiga samhället, den svenska integrationsstigen för nyanlända och invandrare i vårt land.

Tiivistelmä näkemyksistä

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Samarbetsorganisationerna inom Barnkulturforum i Finland som verkar på svenska (tvåspråkigt eller flerspråkigt, inkluderande) vill föra fram följande aspekter specifikt rörande barnkultur på svenska.

Kulturen är en mänsklig rättighet

Alla barn under 18 år har lika rätt till kultur i enlighet med barnkonventionen. Därför ska kommunernas plan för kulturförskolan vara en obligatorisk bindande del inom småbarnspedagogik, grundskola och andra stadiet (där det finns) i alla kommuner i Finland. Kommunerna bör se till att planens program når barnen inom båda språkgrupperna. Att tillgängliggöra kulturutbud för barn med olika förutsättningar måste även tillgodoses både regionalt och nationellt. Det behövs strukturerade planer och anpassningar som säkrar mångsidig tillgänglighet och möjliggör att exempelvis även andra än neurotypiska barn nås.

Barnkultur behövs också på svenska

Småbarnspedagogiken ska inbegripa regelbundna, tidiga möten med konst och kultur för att bygga upp individens livslånga relation till kulturen. I Finland har kulturen alltid haft en självklar och nära betydelse som skapare av nationell självförståelse. Den relationen är ändå ingen självklarhet eller automatik utan något som aktivt måste upprätthållas. Barn behöver systematisk och regelbunden tillgång till svensk- eller finskspråkiga konstpedagoger inom småbarnspedagogiken, liksom i grundskolan och på andra stadiet. Verksamheten borde i framtiden utvecklas ytterligare eftersom framtidens finländare i allt högre grad behöver lära sig förmågor inom flexibelt tänkande och innovation, vilket arbete med konst och kultur bevisligen enligt forskningsresultaten främjar. Systematiska och regelbundna kulturinsatser behövs särskilt för tonåringarna. Konsttestarna behöver befästas som en nationell modell för ungdomars ökade delaktighet i konst- och kulturlivet, även på svenska. Man bör bygga vidare på modeller som fungerar och använda samlad data och kunskap för utvecklandet av nya. Långsiktigt strategiskt arbete bör prioriteras och verkställas.

Familjer som pga socioekonomisk ställning behandlas ojämlikt när det gäller fritidsverksamhet behöver stödjas. Finlandsmodellen för hobbyer ska, koordinerad av kommunerna, erbjuda tillgänglig konst och kulturhobby som fritidsverksamhet för att sänka tröskeln för deltagande och skapa delaktighet. Modellen borde utvecklas till att bygga enhetliga lärostigar även till grundläggande konstundervisning och annan konstpedagogik på respektive ort. En svag ekonomi får inte vara ett hinder för inklusion då alla barn har rätt till konstskapande och kulturupplevelser. Tillgängligheten är även en viktig aspekt. Även icke neurotypiska barns deltagande bör tillgodoses genom anpassningar och planering. Hobbymodellen kan uppmuntra tvåspråkiga innehåll för att sporra till möten över språkgränserna. Strategier för detta vore önskvärda att utveckla.

Bygg hållbara strukturer

Svenskspråkiga strukturer inom barnkulturfältet behöver stöttas i Finland. Ministeriet bär ansvar för att sporra hela fältet så att kulturlivet utvecklas också på svenska. Här spelar även kommunernas agerande en viktig roll. En bättre intressebevakning för att trygga de svenskspråkiga tjänsterna borde byggas inom landets kommuner, barnkulturcenter och -organisationer på fria fältet. Förvaltningen av svenskspråkiga strukturer kan ske både inom finskspråkiga förbundsstrukturer och i egen svenskspråkig intressebevakningsstruktur, som byggs upp över tid, och som handhar den svenskspråkiga barnkulturens kvalitetsutveckling. Det finns inte en motsättning mellan svenskan och finskan eller mellan svenskan och andra språk. Att arbeta för svenskan betyder inte att man motarbetar andra språk, tvärtom.

Kulturtjänster och -service ska produceras på båda nationalspråken finska och svenska, så att lagstadgade tjänster erbjuds. Svenskspråkiga innehåll ska finnas jämsides med de finska och därtill behövs mångspråkig verksamhet. I nuläget får svenskspråkiga invånare färre tjänster och innehåll på sitt modersmål, trots att de betalar samma skatter och har samma språkliga rättigheter enligt lagen.

För att strukturerna ska bli jämlika behöver kulturpolitisk forskning om barn- och ungdomskultur bedrivas ur ett språkligt perspektiv, och språkspecificerad kulturstatistik uppföljas systematiskt över hela kulturfältet.

Våra nationalspråk är jämlika

Svenskan är ett nationalspråk i Finland, men råkar ofta i underläge och behöver därför stödjas. Ansvaret för att även det svenska barnkulturfältet i Finland stärks ligger hos undervisnings- och kulturministeriet. Ministeriet kan genom skärpta kriterier för verksamhetsbidrag och bättre uppföljning och sanktioner se till att barn som bor på svenskspråkiga språköar eller är i minoritetsställning inte blir utan kulturtjänster. Tvåspråkiga kommuner behöver stöd och resurser för att nå ut till sin språkminoritet, både till den finsk- och den svenskspråkiga befolkningen eller till den samiska minoriteten inom samernas hembygdsområde.

Undervisnings- och kulturministeriet bär ansvar för utvecklingen av svenskspråkig utbildning och kultur. Nationella ärenden på kulturens område ska återspegla landets tvåspråkighet och man bör alltid tillhandahålla information även på svenska utan fördröjning. Även en kulturpolitisk redogörelse borde sändas på remissrunda till två- och svenskspråkiga förbund och organisationer med översatt utkast och erbjuda tillräcklig tid för att utlåtanden ska kunna ges. Redogörelsen ska inkludera avsnitt om de statliga insatser som riktas till de tvåspråkiga kommunerna och svenskspråkiga kulturfältet för att trygga rätten till bastjänster inom konst och kultur på det egna modersmålet, med hänvisning till den nationella språkstrategin.

Kulturarbetarens roll och stöd av tredje sektorn

Kultursektorn sysselsätter idag ca 130 000 personer i vårt land (hänvisning 2023), vilket utgör ungefär 3 procent av de sysselsatta. Kulturbranschens andel av bruttonationalprodukten är ca 3,1 %. Kulturs andel av statsbudgeten hör till de femte svagaste EU-länderna.

Kultur är en avgörande del av vårt samhälle och främjar välbefinnandet. Alla tänkbara åtgärder i detta svåra läge som kan underlätta för kulturbranschen och den enskilda kulturarbetaren att med hjälp av nya färdigheter för att kunna fortsätta sitt värv, är avgörande för hela sektorns framtid,

Kulturbranschen och den kreativa sektorn, och den enskilda arbetstagaren, befinner sig i rådande läge i ett mycket svårt läge såsom till följd av pandemin vilket lett till att många inte längre hade möjlighet att utöva sitt kulturarbete och har set sig tvungna att byta bransch, och framförallt pga de aktuella stora offentliga nedskärningarna, såväl från kommun och stat, som direkt drabbar fältet, den enskilda kulturarbetaren och hela det civila samhället. De omfattande nedskärningarna utgör ett nytt förödande bakslag för hela sektorn. Även momshöjningen kommer att försvaga branschens framtidsutsikter och hotar även nuvarande jobb. Speciellt de äldre kulturarbetarna har sämre möjligheter att byta bransch och omskola sig och behöver smidiga kompletterande utbildningsmöjligheter som ger dem färdigheter som kan underlätta att utvecklas och kan fortsätta sitt arbete med hjälp av nya kompetenser.

Projekt, intressebevakning för främjande av sysselsättning för kulturbranschen i form av nya lösningar och nya utvecklade metoder krävs för att inte hela kultursektorn skall riskeras att minska kraftigt i vårt land. Här är det splittrade svenskspråkiga kulturfältet särskilt sårbart.

Föreningen Luckan r.f. i egenskap av finlandssvensk central kulturaktör och facilitator, som omspannar med sina kulturluckor hela landet, fungerar idag som en viktig kulturkoordinator (sektorövergripande) och ofta som initiativtagare till projektet och sammankomster för att stärka kulturen ss. barnkultur i landet på svenska. Viktigt att aktörer ss. Luckan får de offentliga stöd i egenskap av nationell kulturproducent från stat och för koordineringsprojekt med EU-finansiering mm. EU bidrag är en finansiering som inte för tillfället minskat och kan ersätta vissa statliga bortfall.

Intressebevakning behöver strukturer på svenska

Intressebevakande organisationer för svenskspråkig kultur inom olika branscher (och på olika nivåer) får inte alltid sin röst hörd med dagens sas tvåspråkiga organisationer och strukturer, där det svenska lätt blir på sidan. Lösa nätverk som uppstår fungerar som bra komplement men bär inte i längden utan intressebevakningen behöver struktureras och systematiseras så att den svenska rösten har adekvata förutsättningar att bli hörd och garanterar kontinuitet och hållbarhet. Ibland handlar det svenska endast tyvärr om en eftersläpande översättning från finska till svenska.

Lerche Eva
föreningen Luckan r.f